SABATAYİSTLERİN BAYRAMLARI VE GARİP İTİKATLAR

Bunları şu şekilde özetlemek mümkündür:

1—**Tahum Bayramı:** Nisan "Sivan" ayının ondördü.

Bu bayramın sebebi, bir Tevrat âyetine göre Sabatay'ın adına benzeyen bir sözün bulunmasına atfediliyor. "Bugün, Israil'in süsü ve zaten olacak ve dünya yemişi onların şeref ve gururu şu teşkil edecek... inanın böyle.."

2—**Sabatay'ın Eli Tarafından takdis bayramı:** Nisan "Sivan" ayının dördüncü günü. Buradaki Eli'den. murad **Gazzeli Nathan**'dır. Hatırlardadır ki, Sabatay'ın Filistin gezisinde sözünü ettiğimiz Nathan onu mesih, olarak tanımış güya onun peygamberi olmuştu.

3—Nisan ayının 26'si. **"Onu bugün size verdiler"** şeklinde İbraniceden tercüme edilen tarihi bir hatıraya atfedilen, neye delalet ettiği açıkça belli olmayan bir bayramdır.

4—**' Ruhun Giyinmeğe Başlaması Bayramı:** 9 Temmuz

Sebebi Sabatay'ın mesihlik ilhamını duymağa başlaması olarak yorumlanır,

5—**Samuel Pr'imonun doğuşu bayramı:** "Temmuz. 17'de kayınbiraderinin doğumu dolayısıyla kutlanır."

6— **Donanma Bayramı:** Temmuz 23. Tahmine göre, bu bayram Mesih'in gelmesiyle meydana gelen dini inkılabı anmak için kutlanır. Sabatay, bu münasebetle kendisine inananların evlerini türlü şekilde donatmalarını emretmiştir.

7— **Mukaddes Cumartesi:** Temmuz 24. Bu bayram, Sabatay'ın karısı Sara şerefine ihdas edilmiştir.

8— **Zaferle taçlanmanın başlaması bayramı:** 13 Şubat. Bu bayramın hangi vesileye istinat ettiği belli değilse de Sabatay'ın Kahire'de sarrafbaşı Yusuf Çelebi karşısındaki başarılarına veya daha sonra Aydos'da iken Mesihliğe ortak çıkan Polonyalı Haham Nehime **Kohen** üç gün üç gece tartışmadan sonra, bu tartışmadan zaferle çıkmasına atfedilir.

9— **Meserret Bayramı:** 9 Şubat. Bu bayram Kudüs mabedinin tahribinin hatırası münasebetiyle tutulan yasın bir meserret gününe dönüştürülmesi emrinden ileri gelir. Ayrıca bu günün, Sabatay'ın doğum günü olduğunu iddia eden ve buna inaniar da vardır.

10—**Tuzlama Bayramı;** Şubat 15. Sabatay Sevi'in kral ilân edilmesi dolayısıyla kutlanır.

11— **Miladi takvime göre Ekim 14 "Rebiülevvel 14." gün kutlanan bayram:** Sabatay'ın Edirne'de İslamiyet'i sözde kabul ederek, yeni bir dini zümrenin doğuşu münasebetiyle kutlanır.

12 — **Sabatay'ın Doğuş Bayramı:** Mart 21, Ancak 9 Şubat tarihlerinde kutlanan bayram da "doğuş" günü olduğundan, Sabatay'ın iki kez dünyaya geldiği gibi ortaya inanılmaz bir durum çıkmaktadır. Ve bunlardan hangisinin hakikat veya hakikata yakın olduğu bir vesikaya da bağlanmış değildir"

13— **Sabatay'ın Sünnet Bayramı:** Mart 28,

14— Aralık ayının 16'sında kutlanan ve manası şimdiye kadar tesbit edilememiş bir Sabatayist bayramı.

15—**Purim "Şeker" Bayramı:** Şubat 15.

16**— Kuzu "veya Dört Gönül" Bayramı: Mart 22.** ilkbaharın başlangıcı dolayısıyla kutlanan bayram."

KUZU BAYRAMI veya diğer adı ile "ŞEKER BAYRAMI"

Yapıları çeşitli araştırma ve incelemelerden bu konu üzerinde şu neticeler çıkıyor: **"Kuzu Bayramı 22 Adar'da "mart" yapılır.** Bu bayram, gün battıktan çok sonra, geceleri kutlanır. Her yıl, kuzu eti bu bayram dolayısıyla ve özel olarak yenilir. Bu özel törende en azından ikisi erkek, ikisi kadın ve evli dört kişinin bir arada bulunması gerektir. Evli çiftlerin sayısı artabilir, ama azalamaz. Kadınlar en güzel elbiselerini giyer ve ziynetlerini takıp takıştırırlar, sofra hizmetlerini yaparlar. Yemek bitince ışıklar söndürülür ve belirli bir müddet karanlıkta kalınır. Bu bayram dolayısıyla doğacak çocuklara çeşit **"kutsiyet" izafe "edilir"** ve bayrama **"Dört gönül bayramı"** adı da verilir.

Bir genç, Sabatayist ise **"Kuzu Bayramı"**nı şu şekilde anlatmıştır ve bu anlattıkları Resimli Dünya Dergisinin 15 Ekim 1925 tarihli nüshasında kelimesi kelimesine vardır.

"Zannediyorum ki —kuzu bayramı— merasimi dönmelerde hâlâ devam eden bir adettir. Ve galiba evvelce benim mensup olduğum ailede dahi tatbik edilirdi. Fakat itiraf edeyim ki ben hiç görmedim. Son zamanlara kadar dönmeler bu kuzu merasiminden önce hiç kuzu eti yemezler, ilkbahara tesadüf

eden muayyen bir günde okunmuş bir kuzu kızartılır ve evli erkekler zevceleriyle birlikte ziyafette hazır bulunurlar. Fakat ben genç ve bekâr olduğum için hiç iştirak etmedim. Onun sırrını anlamak için yaptığım bütün teşebbüsler boşa gitti. Çünkü bana cevap olarak, sen de evlen; ondan sonra öğrenirsin, derlerdi."

Kuzu bayramını, Prof, Galante şu şekilde izah ediyor: İstanbul üniversitesinde eski şark tarihi profesörü olmak sıfatıyla ben çok defa eski adetlerin mukayesesine fırsat buldum. Burada söz edilen mesele, hadise ve sahne, kökünü eski şarkın tarihinde alıyor. Bu kök şudur.

Hurafeye göre kışın tabiat ölür ve **"gök tanrısı"** zincirdedir, ilkbaharın gündönümünde gök tanrısı **"Attis kâinatın çiçek açma mevsimini ilan için yeryüzüne iner ve tabiat ilahesi "Mâ" veya Ammas"** tarafından kabul edilir. Ve onunla evlenir. Bu bir, aşk bayramıdır. Bu gök tanrının gökten inişi, eski kavimlerde şöyle kutlanırdı:

Bir büyük çam ağaç seçilerek, ağaç menekşelerle örtülür ve tanrı Attis'in tasvir ve onun inanışına ait araç-gereçlerle süslenirdi. Attis'İn tasviri bir tül örtüye sarılı, ölü gibi dururdu. çünkü bu batıl inanışa göre, Attis'in ertesi sene yeniden dirilmek üzere, ölmüş olması gerekti, ilkbaharın, ertesi yıl doğmak üzere ölüşü gibi... Bu çam, törenle ve hazır bulunanların söylediği ilahi şarkılarla ateşe verilir. Sonra törende hazır bulunanlar gök tanrısıyla yer ilahesinin evlenmeleri şerefine akla gelebilecek en çirkin ve adaba aykırı erotik çümbüşe başlarlardı. Eski kavimler tarihini incelersek bu törenin sonraları da uygulanmış olduğunu ve son zamanlarda da bazı izler bıraktığını görürüz.

İç Anadolunun bazı yerlerinde çok az da olsa hala Attis'in uygulayanlar yardır"

" Not: Bu yazı 1925 yılında 'kaleme alınmıştır."

BİR GAZETE HABERİ

"Akşam Gazetesi "

(MARAŞ, 4 Mayıs 1935 - Burada mum söndürme âyini tatbik eden bazı eşhas" cûrmû-meşhûd halinde yakalanmışlardır. Kadınlardan, erkeklerden başka mum söndürülen odada bir siyah tavuk bulunmuştur.)

Görülüyor ki, burada sözü geçen âyin sabatayistler tarafından yapılan ayindir.

" Galante yukardaki açıklamaları yaptıktan sonra eski Musevi tarihinde bu türlü âdetlerin, zevce değiştirmek alışkanlığının izlerine rastlandığını yazıyor.

BAŞKA BAYRAMLAR

Şimdiye kadar anlattığımız 6 bayramdan başka, Sabatayistler tarafından kutlanan başka mukaddes günlerinin ve yortularının mevcut olduğu, kendileri tarafından yapılan neşriyattan anlaşılmaktadır. Bunların içinde Musevilerle aynı olan bazı bayramlarla **"Osman Ağa'nın hatırlanması bayramı", Yusuf Bayramı, Ağaç Bayramı, Meyve Bayramı, Fecir Bayramı vardır...**

Osman Ağa'nın anısına yapılan ve sabatayistler için çok önemli sayılan bayram, tabii ki sahte Mesih'in ölümünden sonra ortaya çıkmıştır.

Ağaç bayramında ağaçlar okunarak sulanır,

Meyve bayramında sabatayist aileler bir tepsiye meyve doldurarak dua edip dolaşırlar ve bu ayinden sonra herkes bir tutam meyveyi çıkınına koyup evine götürür.

Fecir bayramında ise sabatayistler yılın belirli bir gününde, güneş doğmadan önce kalkar, ilk olarak çoluk çocuk ve kanlarıyla özel mabetlerine giderler ve ibadetten sonra hahamlara, dilencilere sadaka dağıtarak dönerler.

Bu bayram ve yortu günlerine sabatayistier tarafından tutulan oruç günlerini de ekleyecek olursak, ruhani günlerin sayısı, bu zümrenin özel takvimlerini hemen hemen dolduracak kadar bol olduğunu görürüz. Ancak, bunlardan büyük bir kısmı günümüzde önemlerini kaybetmiş, unutulmuş, uygulanmaz olmuşlardır. Fakat koyu sabatayistlerin son zamanlara kadar bu kutsal günlerine uymuş olmalarını düşünmek yanlış olmasa gerekir. (sh:90-97)

BAZI ÂDETLER

1—Musevi takvimine göre yılın ilk gününde İshak'ın yerine kurban edilmiş olan kuzunun hatırasını anarak kuzu eti yemek geleneği.

2— Yakubi zümresine bağlı olanlar arasında saçları ustura ile traş etmek ve siyah melon şapka giymek. Kadınların saçlarını ince ufak örgülerle ayırmaları.

3— Her dönemin bir de Yahudi adının olması. **"Mesela Abdi ise Mordehay adını da taşıması".**

4—Sakal bırakmak. Bu zümrede sakal bırakmak bir çeşit imtiyaz sayılır ve **“müzva”** kelimesiyle adlandırılır. Milzva'ya ancak dini bakımdan yüksekçe mertebebeler ulaşabilmiş kişiler nail olabilirler.

5—Kuzu eti her yıl ancak özel bir âyinden sonra yenilebilir. Bu âyini yapmadan kuzu etini yiyenlerin o yıl içerisinde, bir vesile ile öleceğine inanılır.

“Galante, kuzu etini belirli bir zamandan önce yememek âdetini bizzat müşahede etmiştir. Makrıköy'de Şimdiki adıyla Bakırköy” Sabatayistlerin bir yatılı okulunda müdürken-ilkbaharda bir sabatayist olan ahçıya kuzu eti pişirmesini emretmiş, ancak bu emri kat'iyen dinletememiştir. Alıcının bu karşı koyusunu, okul idare heyetine şikâyet etmiş, ancak idare heyeti de şikâyeti nazarı dikkate almayarak işi örtbas etmiştir.

8—Dönmeler arasında dönme olmayan kadınlarla münasebette bulunanlar lanetlenir ve cehennemlik sayılırlar. **“Bu gelenek günümüzde artık tamamen kaybolmuştur”.**

7—Bir dönemin, dönme olmayanı ondan önce selâmlaması büyük bir günah addedilir.

8—Değerli ziynet eşyasını elmas, zümrüt, yakut ve benzeri zümre reisinin evinde saklamak adetti Bu, bir çeşit “sigorta” sayılırdı. Sigorta o kadar kutsal addedilir ki, bir yangın çıksa bile değerli ziynete bir şey olmayacağına itikat edilirdi. Ancak, Selanik'te bir zümre reisinin evinde çıkan yangın sonucu, saklanan bütün mücevherler yanıp kaybolması bu âdettin terkedilmesine sebep olmuştur.

8 — Deniz kıyısında veya nehir kıyısında mesihi beklemek ve **“Sabatay Sevi Esperamo ati”** demek, yani **“Sabaty, seni bekliyoruz”** şeklinde seslenmek öteden beri adetti. Hâlâ terkedilmediği söylenen adetlerden biri budur.

DÖNME DUASI-

Selanik dönmelerinin duası kendilerine mahsus bir besmele ile başlamaktadır. Besmelenin metni şudur:

“Beşamı barohya ilen Sabatay Sevi, es Sabatay Sevi elno doloz mondoz.”

Besmelenin ilk kelimeleri İbrani, son kelimeleri İspanyol lisanlarınca tertip edilmiş olup manası şu imiş:

“Dünyanın yarısı demek olan Sabatay Sevi'nîn mübarek ismiyle.”

Besmeleyi ihtiva eden ibareden sonra duanın metni şu şekilde devam ediyor:

“Şira beşkem işir libza Kantardolos kanterles, Ka eşlimo, bizason rebohos desu hu kakebos, niyos krensiyas devino agore mezetos azetiyes boynos azetiye moaziyada...”

“Ağzının öpmeleriyle beni öpsün.
Zira aşkın şaraptan âlâdır.
Senin yağların hoş rahiyalıdır.
Senin ismin, dökülmüş yağdır.
Bu sebebden bakireler seni severler.
Beni cezbeyle.
Ardınca koşalım.
Melik beni halvetlerine götürdü.
Seninle mesrur ve şaduman olalım.
Senin aşkını şaraptan ziyade zikredelim.
Bilhakkın seni severler.
Ey Urşelim kızları, ben kralın çadırları.
Süleymanın perdeleri gibi esmer isem de güzelim.
Esmer olduğuma bakmayın, çünkü beni güneş yaktı.
Valdemin oğulları bana darıldılar.
Bağlan bana beklettiler.
Kendi bağımı bekledim.
Ey, canımın sevgilisi, bana haber ver, sürünü nerede otlanırsın?
Öğle vakitleri nerede yatarsın?
Zira refiklerinin sürüleri yanımda niçin serseri gibi olayım?

Ey nisvan içinde güzel olan, eğer sen bilmezsen sürülerin izlerinden git ve çobanların çadırları yanında oğlaklarını otlat.

Ey mahbubem, seni Firavunun yanındaki kısraklara tesbih ettim.

Yanakların ziynetler, boynun gerdanlıklarla güzeldir.
Sana gümüş düğmelerle altın ziynetler yapacağız.
Melik sofrada iken nardenç rahiyası verir.
Mahbubum bana bir çıkın merri dafidir.
Memelerimin arasında kalacaktır.
Mahbubum bana bir hunna salkımdır ki aynı Cehdi bağlarında bulunur.
İşte güzelsin. Gözlerin güvercin gibidir.
Ey mahbubum işte güzelsin ve şirinsin ve yatağımız yeşilliktir.”)
Dua'nın metnini sözünü ettiğimiz dergi 1925 ‘lerde bu şekilde tercüme ederek sütunlarına almış.
Kaynak:Aburrahman KÜÇÜK, Dönmeler Tarihi, Mart-1990, ANKARA
“Türkiyede Dönmeler ve Dönmelik” Selahattin GALİP, tarihsiz.

İNDİR-PDF KİTAP 21,5 MB